

บทที่ 11

ORGANISMIC THEORY

ในสมัยศตวรรษที่ 17 เดสคาร์ต (Descartes) ได้แยกร่างกายและจิตใจออกเป็นคนละส่วน ต่อมาศตวรรษที่ 19 ได้มีการแสดงถึงส่วนประกอบของจิตใจว่ามี 3 ส่วน คือ sensation, feeling และ images หลังจากนั้นก็มี การรวมจิตใจกับร่างกายเข้าด้วยกันอีก และเห็นว่าอินทรีย์เป็นหน่วยเดียวไม่สามารถแยกออกได้ต้องเป็นส่วนรวมทั้งหมด พวกนี้เป็นที่รู้จักกันว่า มีแนวความคิดแบบ organismic หรือ holistic

Organismic หมายถึงอินทรีย์ทั้งหมด แนวความคิดนี้พบได้จากผลงานของนักจิตวิทยาหลายคน เช่น A dolf Meyer, Hughlings Jackson, Claude Bernad, Jan Smuts, Carl Rogers

แนวความคิดในเรื่อง organismic ได้รับอิทธิพลมาจากแนวความคิดเรื่องส่วนรวมของกลุ่ม gestalt ด้วย ซึ่งเน้นว่าการรับรู้อยู่ในลักษณะส่วนรวม แต่ไม่ได้พูดถึงบุคลิกภาพที่เป็นส่วนรวม กลุ่ม organismic ได้นำแนวคิดของกลุ่ม gestalt มาอธิบายบุคลิกภาพผู้นำของกลุ่มนี้คือ Kurt Goldstein เป็นจิตแพทย์ที่เชี่ยวชาญด้านประสาทวิทยา เขาศึกษาทหารที่ได้รับบาดเจ็บเกี่ยวกับสมองระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และผู้ป่วยที่มีความบกพร่องในการพูด และพบว่า จะทำความเข้าใจอินทรีย์ได้ต้องศึกษาอินทรีย์ทั้งหมด จิตใจแยกออกจากร่างกายไม่ได้

หลักของ Organismic theory ในเรื่องบุคคลสรุปได้ดังนี้-

1. เน้นความสำคัญของการรวมเข้าด้วยกันเป็นหน่วยเดียว มีความมั่นคงและเชื่อมโยงกันของผู้ที่มีบุคลิกภาพปกติ การแตกแยกแสดงถึงพยาธิสภาพของบุคลิกภาพ ซึ่งเกิดจากความกดดัน หรือถูกคุกคามจากสิ่งแวดล้อม หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกระทันหันจนปรับตัวไม่ทัน
2. การศึกษาอินทรีย์จะต้องศึกษาการทำงานทั้งหมด จะแยกศึกษาแต่ละส่วนไม่ได้ เพราะแยกออกจากกันไม่ได้
3. บุคคลจะถูกจูงใจโดยแรงขับเพียงอย่างเดียว ไม่ใช่หลายอย่าง Gold Stein บอกว่าแรงขับดังกล่าวคือ self-actualization หรือ self-realization ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลชนวัยที่จะไปถึงศักยภาพของตน
4. ให้ความสำคัญของอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่อบุคคลน้อย เพราะเชื่อว่าอินทรีย์เป็นผู้เลือกสิ่งแวดล้อมที่เขาจะตอบโต้ ถ้าไม่สามารถควบคุมสิ่งแวดล้อม อินทรีย์จะพยายามปรับตัวเข้า

หา ถ้าอินทรีย์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จะมีสุขภาพ บุคลิกภาพดี อินทรีย์ไม่มีสิ่งที่เลวในตัว แต่ความเลวในตัวอินทรีย์เป็นเพราะสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม พวกนี้มองอินทรีย์ว่าเป็นสิ่งบริสุทธิ์ โดยกำเนิด แต่ต้องเปราะเปื้อนเพราะตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม

5. ใช้วิธีการศึกษาทางคลินิคมากกว่าการทดลอง

ทฤษฎีของโกลด์สไตน์ Goldstein's Organismic Theory

Kurt Goldstein เกิด ค.ศ. 1878 ในเยอรมัน สำเร็จการศึกษาทางจิตเวชและประสาทวิทยา ภายหลังย้ายไปอยู่ที่สหรัฐฯ ทำงานวิจัยและงานเขียนไว้มาก ตายเมื่อ ค.ศ. 1965

โครงสร้างของบุคลิกภาพ (The Structure of the Organismic)

บุคลิกภาพก็คืออินทรีย์ อินทรีย์ประกอบด้วย members (หน่วย) ที่รวมเข้าด้วยกันเป็นสิ่งเดียวแยกจากกันไม่ได้ นอกจากเกิดอาการผิดปกติหรือตกอยู่ในภาวะบางอย่าง เช่น วิตกกังวลมาก การทำงานของ organism อยู่บนพื้นฐานของ figure and ground (ภาพและพื้น) ภาพคือสิ่งที่ปรากฏเด่นชัดตัดกับพื้น เช่น ในการรับรู้ วัตถุที่กำลังรับรู้จะเป็นภาพสิ่งอื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณเดียวกันทั้งหมดจะเป็นพื้น เช่น เดินเข้ามาในห้องเรียนเห็นครู ครูก็คือภาพ นักเรียนและสิ่งอื่น ๆ ในห้องเป็นพื้น ในการแสดงอาการ อาการเด่นชัดที่กำลังแสดงเป็นภาพ นอกนั้นคือส่วนที่เหลือของ organism เป็นพื้น เช่น ขณะอ่านหนังสือ การอ่านหนังสือเป็นภาพ ขณะที่ส่วนที่เหลือเป็นพื้น ภาพจะมีความสำคัญในฐานะเป็นสมาชิกของพื้น

สิ่งที่ทำให้เกิดภาพเด่นขึ้นมาจากพื้นได้ คือ งานที่อินทรีย์จะต้องทำตามธรรมชาติในเวลาต่าง ๆ เช่น เวลาหิว งานที่ต้องทำคือ อาหารจะต้องหาอาหารมา ขบวนการที่จะนำมาใช้ในการหาอาหารก็จะปรากฏขึ้นเป็นภาพในขณะนั้น ภาพจะเปลี่ยนไปเมื่องานของอินทรีย์เปลี่ยนไป การกระทำที่เป็นภาพ แบ่งออกเป็น natural figure และ unnatural figure

Natural figure คือการกระทำในสิ่งที่ยึดหยุ่นได้เหมาะสมกับสภาพการณ์ และบุคคลมีความพอใจ

Unnatural figure คือ การกระทำที่แยกจากส่วนที่เหลือของอินทรีย์ มีลักษณะที่ตายตัว ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์

Goldstein ยังได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็น concrete และ abstract behavior

concrete behavior หมายถึงพฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมปรากฏออกมาให้เห็นและเกิดขึ้นทันทีที่ได้รับสิ่งเร้า เช่น เมื่อมีวัตถุมาเร้าก็รับรู้ทันที

abstract behavior หมายถึงพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่ปรากฏออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น การคิดต่อไปเมื่อได้รับสิ่งเร้า เช่น วัตถุที่เห็นใช้อย่างไร มีประโยชน์แค่ไหน

กลไกบุคลิกภาพ (The Dynamic of The Organism)

1. Equalization บุคลิกภาพ คือ ระบบของพลังงานที่นำมาใช้สร้างภาวะสมดุลย์ หมายความว่า ทำให้ความเครียด (tension) แผลออกไปยังระบบต่าง ๆ เช่น ได้ยินเสียงมาจากขวาแล้วหันหน้าไปทางนั้น การกินเมื่อหิว การพักผ่อนเมื่อเหนื่อย การทำสิ่งเหล่านี้เป็นการกระจาย tension ให้มีอยู่ในส่วนต่าง ๆ ในระดับเฉลี่ย

2. Self-actualization คือ จุดมุ่งหมายของทุกคน เป็นแรงจูงใจให้เกิดการแสดงพฤติกรรม นานาประการ ความพึงพอใจต่อการสนองความต้องการแต่ละอย่างเป็นแนวทางขั้นพื้นฐานของการบรรลุความสามารถสูงสุดของอินทรีย์ เป็นการพัฒนาขึ้นและสมบูรณ์ขึ้นของอินทรีย์

3. 'coming to terms' with environment คือ การที่อินทรีย์ต้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อเลือกสิ่งแวดล้อมที่สามารถลด tension ที่เกิดขึ้นและพัฒนา self-actualization ของตนเอง ถ้าพัฒนา self-actualization ได้ตามที่ต้องการอินทรีย์ก็จะพอใจ และสนุกกับการเอาชนะ แต่ในบางครั้งสิ่งแวดล้อมก็เป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาของอินทรีย์ ในสภาพการณ์เช่นนี้ อินทรีย์จะต้องพยายามเอาชนะสิ่งแวดล้อม ถ้าทำไม่ได้จะต้องมีการปรับตัวโดยลด self-actualization ที่ตั้งไว้ ถ้าทำไม่ได้อาจจะผิดปกติกไป

พัฒนาการของบุคลิกภาพ (The Development of Organism)

พันธุกรรมมีส่วนในการกำหนดบุคลิกภาพบ้าง แต่ goldstein ไม่ได้สนใจมากนัก เขาเชื่อว่าพัฒนาการจะเป็นไปเพื่อ self-actualization ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมก็จะพัฒนาได้ตามวุฒิภาวะ และการฝึกฝนและยังแสดง self-actualization ชัดขึ้นทุกที การถูกขัดขวางมีผลให้เกิดความผิดปรกติขึ้นได้ และมีลักษณะก้าวร้าวหรือเจ็บบยอมตาม ซึ่งไม่ใช่ลักษณะตามธรรมชาติของอินทรีย์ และมีการแสดงพฤติกรรมซ้ำ ๆ ในทางที่ไม่เหมาะสม หรือขัดกับที่อินทรีย์ทั้งหมดต้องการ